

Ateroskleroosi lisääntyy kehittyvissä maissa

Maailmanlaajuisesti merkittäviä sydän- ja verisuonitauteja ovat ateroskleroosin ohella mm. reumakuume, Chagasin tauti, endomyokardiaalinen fibroosi sekä malarian ja AIDSin aiheuttamat verisuonikomplikaatiot (Celermajer DS ym. *J Am Coll Cardiol* 1012;60:1207). Tämän tautiryhmän sairauksiin kuolee vuodessa 16 miljoonaa mutta vain kolme miljoonaa kehittyneissä maissa.

Länsimaissa valtimonkovettumistauti (edelleenkin suurin yksittäinen kuolinsyy) on vähentynyt viime vuosikymmeninä. Suomessa sepelvaltimotautikuolleisuus on pienentynyt työikäisellä väestöllä neljässä vuosikymmenessä 80 %. Vuonna 1990 sydän- ja verisuonitauteihin menehtyi länsimaissa 48 % ja vuosikymmen myöhemmin kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän, kun vastaava kuolleisuus kehitysmaissa lisääntyi samaan aikaan 23 %:sta 28 %:iin. Tosin esimerkiksi Saharan eteläpuo-

lissa Afrikassa tarkka kuolinsyy on epävarma jopa kahdeksalla kymmenestä.

Kiinassa koronaaritauti on lisääntynyt kymmenessä vuodessa puoli- toistakertaiseksi. Nykyisin joka neljännellä kiinalaisella on korkea verenpaine, ja miehistä 40 % tupakoi. Ylipainoisten ja korkean kolesterolin omaavien osuus on kaksinkertaistunut. Riskitekijät lisääntyvät kaupungistumisen myötä. Intiassa ja Afrikassa kehitys on varsin samanlainen. Intialaiset saattavat olla muita herkempiäkin totunnaisten vaaratekijöiden haitoille. Aasiassa ateroskleroosi on jo länsimaiden tapaan tavallisin kardiovaskulaarikuolemien syy.

Reumakuumetta sairastaa ainakin 50 miljoonaa ja satoja tuhansia kuolee siihen joka vuosi. Eteläisessä Afrikassa se on vielä yleisin sydän- ja verisuonitautikuolemien aiheuttaja. Tuntemattomasta syystä johtuva endomyokardiaalinen fibroosi vaurioit-

taa Keski-Afrikassa jopa joka viidettä sydäntä ja johtaa usein kuolemaan. Trypanosooman tulehduttama myokardium eli Chagasin tauti heikentää kymmenen miljoonan eteläamerikkalaisen sydäntä. Malariaan sairastuu vuosittain 350–500 miljoonaa henkilöä, joista vajaa miljoona menehtyy, usein valtimoiden tulehtumisen aiheuttamiin tukoksiin. Keski-Afrikassa paikoin jopa kolmasosalla väestöstä on HI-virus elimistössään, mikä suurella osalla johtaa kardiovaskulaarikomplikaatioihin.

Länsimaissa verisuonten kalkkiutumisen vähenee, mutta muualla maailmassa se lisääntyy ja perinteiset sydän- ja verisuonitaudit tekevät tuhojaan näissä väestöissä. Lääketieteen, talouden, kulttuurin ja politiikan keinoin tilannetta voidaan parantaa, vaikkei se helppoa olekaan. ■ JP